

PLACENTA

*Anita Spingár Westerland és Syporca
Whandal kiállítása a Budapest
FotóFesztivál keretében,
2020. február 27. – március 27.*

„A világ tényei nem a művészet tényei, de a világ igazságai a művészet igazságai” – Esterházy Péternek ezt a bölcs gondolatát az interneten publikált, privát gyerekfotókkal kiválóan lehet illusztrálni. Az ilyen képek halálosan unalmas, sematikus áradata a világ tényeihez tartoznak ugyan, de sem a művészethez, sem az igazsághoz a világot semmi közük nincsen.

Mi történik azonban, ha – mint a kiállításon látható – két anyuka kifejezett művészi szándékkal fotózza gyermekeit? Ráadásul egyik elvontabb művész, mint a másik, azaz műveikben az esztétikai tények szinte teljesen felszámolják a világ tényeit?

„Tebenned úgy csap a poéta széjjel, / mint sebes villám setétes éjjel, / Midőn teremt új dolgokat / S a semmiből új világokat.” Ezt a versrészletet nem egy huszadik századi posztmodern műből idéztem, hanem

Csokonai *A magánosság*hoz című verséből. Tehát az intim anyai tekintetet felülírhatja az ihletett művészi szándék, és születhet mindebből valami sosem látott, új, esztétikai minőség. A tiszta szellemi dimenzióba emelt allegorikus képvilág Anita fotóin valami csendes, éteri, homályos költői vízió, melyben mintha a minimalista árnyékok vinnék a főszerepet. Ez a redukált hangütés Syporca képein olykor tökéletes sterilításban van jelen, máskor pedig az akcióira emlékeztető mániákus, véráztatta, démoni hangzás jön elő. Azután ott vannak még a zűrzavarosan kristálytisza montázsok, s végül az egész kiállítás mint egyetlen totális kollázs, egyetlen koherens műalkotás.

Mindkét gyermek roppant fotogén, azaz különlegesen intenzív jelenlétük érződik a képeken. A kiállítás túlhajtott művi természetének a közegében ez a különleges jelenlét is valami egészen másik dimenzió elemének tűnik. Az alkotók nagyon sokat bíznak a befogadói aktivitásra, érzékenységre és figyelemre. A befogadók kreativitására apellálnak: amikor a befogadó is alkotóvá válik, ahogy saját személyiségén keresztül megalkotja a kiállítás számára érvényes értelmezését.

Csak ami már megvolt a művészetben, az van ma, és az lesz örökké. Egyéni alkotói nézőpontokból a régebbi dolgok teljesen új arcukat mutatják. A korstílusok elmúltával ez lett immár a művészeti progresszió új működési módja.

A kiállítás számtalan stílust idéz az utóbbi évszázad modern művészetéből, mégsem zavaros, eklektikus hangzást hallat, hanem egy nagyon is organikus, folyékony, jól artikulált beszédet. Mi ez, ha nem a hagyománytisztelet egy érvényes és működő változata?

Végezetül egy 19. századi filozófus, Bergyajev lényegi gondolata következik: „Csak az autonóm egyéniségnek lehet köze a transzcendenshez: épp a személyiség erején és eredetiségén keresztül. Isten ez esetben nem valami halott dogma, hanem eleven életprobléma.”

MILTÉNYI TIBOR

